

Zpráva o šetření z vlastní iniciativy ve věci exekuce dávek nepodléhajících výkonu rozhodnutí

Veřejný ochránce práv zjistil v rámci šetření ve věci sp. zn. 132/18/VOP/ZŠ, v němž se věnoval otázce postupu Úřadu práce České republiky – krajské pobočky v Brně, kontaktního pracoviště v Břeclavi (dále také „úřad práce“), informace nasvědčující tomu, že Městský úřad Břeclav (dále také „městský úřad“) postihl prostředky nepodléhající výkonu rozhodnutí dle § 317 odst. 2¹ občanského soudního řádu.²

Spisová dokumentace rovněž nasvědčovala tomu, že jak osoba dlužníka, tak úřad práce s městským úřadem komunikovaly a městský úřad si tak mohl od určité chvíle být povahy exekvovaných prostředků vědom.

Zahájil jsem proto v této věci samostatné šetření vůči Městskému úřadu Břeclav.

A. Shrnutí závěrů

Městský úřad Břeclav pochybil, když po prokázání původu prostředků na účtu stěžovatelky, které byly dávkou pomoci v hmotné nouzi,³ exekuci částečně nezastavil a exekvované prostředky nevrátil, přestože se jednalo o prostředky nepodléhající exekuci ve smyslu § 317 odst. 2 občanského soudního řádu.

Městský úřad Břeclav opakovaně pochybil, když se ve svých rozhodnutích vůbec nevypořádal s argumentací stěžovatelky ohledně nepostižitelnosti dávek pomoci v hmotné nouzi.

B. Skutková zjištění

B.1 Výchozí zjištění

Na veřejného ochránce práv se obrátila paní A. ohledně postupu úřadu práce při vyplácení dávek pomoci v hmotné nouzi, který v rozporu s její žádostí vyplatil příspěvek na živobytí na účet místo poštovní poukázkou. K výplatě dávky došlo dne 22. června 2017. Obratem došlo ke stržení vyplacené dávky z účtu stěžovatelky na základě exekučního příkazu vydaného Městským úřadem v Břeclavi pro nedoplatek na místním poplatku za komunální odpad.⁴

Situaci se snažila řešit jak stěžovatelka, tak vedoucí oddělení hmotné nouze Úřadu práce České republiky – krajské pobočky v Brně, kontaktního pracoviště v Břeclavi, Mgr. Ludmila Straková, a to s vedoucím ekonomického odboru Městského úřadu v Břeclavi Ing. Martinem Černým, nicméně bez úspěchu.

1 Výkonu rozhodnutí nepodléhají peněžité dávky sociální péče, dávky pomoci v hmotné nouzi, z dávek státní sociální podpory příspěvek na bydlení a jednorázově vyplácené dávky státní sociální podpory a pěstounské péče.

2 Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

3 Ve smyslu ustanovení § 4 odst. 1 písm. a) zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů.

4 Podle ustanovení § 10b zákona č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů.

Vzhledem ke zjištěným skutečnostem jsem zahájil šetření a zástupkyně vedoucí sekce právní Kanceláře veřejného ochránce práv Mgr. Jana Gregorová vyzvala Městský úřad v Břeclavi k předložení spisové dokumentace a vyjádření.⁵

B.2 Vyjádření Městského úřadu Břeclav

Vedoucí odboru ekonomického Městského úřadu Břeclav Ing. Černý (dále také „vedoucí odboru“) v reakci na výzvu ochránce uvedl, že dle jeho názoru postupoval Městský úřad Břeclav jednoznačně dle platné legislativy a k žádnému pochybení na straně městského úřadu nedošlo.

Ing. Černý uvedl, že předmětné exekuční řízení bylo zahájené na základě exekučního příkazu na přikázání pohledávky z účtu, jenž nabyl právní moci dne 2. ledna 2017, pro vymození nedoplatků na místním poplatku za komunální odpad ve výši 5 520 Kč a nákladů exekuce ve výši 500 Kč. Dále uvedl, že exekuční správní orgán postupoval v souladu s občanským soudním řádem a daňovým řádem.⁶

Ve smyslu § 190 daňového řádu se exekuční příkaz rovněž vztahuje i na platby, jež na účet dojdou i v šesti měsících následujících po účinnosti exekučního příkazu. Dlužná částka byla na účet Městského úřadu v Břeclavi připsána dne 23. června 2017, tedy zjevně v této lhůtě.

Vedoucí odboru ekonomického dále konstatoval, že exekuční příkaz musí obsahovat poučení o možnosti výběru dvojnásobku životního minima ve smyslu § 304b občanského soudního řádu, což předmětný exekuční příkaz obsahoval. Dále poznamenal, že částka stěžovatelce stržená a částka Městským úřadem Břeclav obdržená si odpovídají. Tato částka byla plně užitá na úhradu nedoplatku stěžovatelky.

Městský úřad v Břeclavi tak u stěžovatelky neevidoval vratitelný přeplatek, a to ani po 23. červnu 2017. Dále vedoucí odboru ekonomického uvedl, že o žádosti stěžovatelky o vrácení dávky pomoci v hmotné nouzi rozhodl Městský úřad v Břeclavi tak, že „zamítl žádost o vrácení uhrazené pohledávky“. O dalším podání stěžovatelky, kterým se domáhala zastavení exekuce v rozsahu dávek pomoci v hmotné nouzi, rozhodl Městský úřad v Břeclavi tak, že jej zamítl proto, že exekuce již byla skončena.

Dodávám, že k dotazu, jak městský úřad vyhodnotil informace od úřadu práce, se vedoucí odboru ekonomického žádným způsobem nevyjádřil.

B.3 Obsah vyžádaného spisu a informace od úřadu práce

Z obsahu doložené spisové dokumentace vyplývá, že stěžovatelka podala ve věci celkem tři podání. První z nich byla „žádost o vrácení vyplacené dávky hmotné nouze“ ze dne 19. července 2017, na kterou navazovalo jednání vedoucí oddělení hmotné nouze Úřadu práce České republiky – krajské pobočky v Brně, kontaktního pracoviště v Břeclavi, Mgr. Strakové se zástupci Městského úřadu Břeclav, která zástupce městského úřadu upozornila na to, že jím exekvované prostředky měly charakter dávek pomoci v hmotné nouzi. Městský úřad Břeclav reagoval vydáním sdělení dne 7. srpna 2017, v němž uvedl, že případ prověřil, a že bylo jednoznačně postupováno dle platné legislativy.

⁵ Viz výzva ze dne 23. července 2018, čj. KVOP-31964/2018.

⁶ Zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů.

Druhá písemnost nadepsaná „uhrazení daňové exekuce z ú. č. 0274778071/0300“ byla Městskému úřadu Břeclav doručena dne 25. října 2017. Stěžovatelka v ní opětovně uvádí, že exekucí byla postihnuta dávka pomoci v hmotné nouzi a výslovně odkazuje na ustanovení § 317 odst. 2 občanského soudního řádu, jež postižení dávek vylučuje. Na tuto písemnost reagoval Městský úřad Břeclav písemností nazvanou „zamítnutí žádosti o vrácení uhrazené pohledávky“. Městský úřad Břeclav v této písemnosti konstatuje, že exekuce proběhla řádně a že na účtu stěžovatelky neeviduje vratitelný přeplatek, a tudíž její návrh zamítá.

Třetí podání stěžovatelky je nadepsáno „návrh povinného na zastavení exekuce“ a stěžovatelka v něm poukazuje na relevantní judikaturu Ústavního soudu a Nejvyššího správního soudu a žádá zastavení exekuce v rozsahu dávek pomoci v hmotné nouzi, přičemž odkazuje i na ustanovení § 48 odst. 4 zákona o pomoci v hmotné nouzi.⁷ K tomuto podání rovněž přiložila výpis z účtu za období od 1. února 2017 do 30. června 2017 a „rozhodnutí o přiznání příspěvku na živobytí od června 2017“. Z tohoto výpisu je patrné, že na účtu se objevily finanční prostředky až dne 22. června 2017, jakož příchozí platba od úřadu práce s označením dávky „PnŽ“ (příspěvek na živobytí). Městský úřad tento návrh rovněž zamítl, a to s odůvodněním, že stěžovatelka neprokázala povahu exekvovaných prostředků.

C. Právní hodnocení

C.1 Povaha dávek pomoci v hmotné nouzi a možnost jejich exekuce

Smyslem daňového exekučního řízení je vymoci plnění, které náleží do veřejných rozpočtů. Tento cíl je společensky odůvodněný a je samozřejmě dobře, pokud se jej správce daně snaží dosáhnout co možná nejefektivněji. Vzhledem k dlouhému historickému vývoji však došel zákonodárce k tomu, že nelze přistupovat k výkonu rozhodnutí v některých krajních případech. Jedním ze zákonných omezení je i to, že některé specifické druhy příjmů lze exekucí postihnout pouze v omezeném rozsahu,⁸ jiné jsou z výkonu rozhodnutí zcela vyloučeny.⁹ **Mezi takové náleží i dávky pomoci v hmotné nouzi, které exekucí vůbec nelze postihnout**, na což odkazuje jak ustanovení § 317 odst. 2 občanského soudního řádu, tak ustanovení § 48 odst. 4 zákona o pomoci v hmotné nouzi.

K závěru ohledně nemožnosti postihnout dávky pomoci v hmotné nouzi dospěl i **Nejvyšší soud**,¹⁰ který v této souvislosti poukázal na to, že dávky pomoci v hmotné nouzi mají sloužit výhradně **k zajištění základních životních potřeb příjemce a jeho rodiny**. Svůj charakter dávky pomoci v hmotné nouzi a další chráněné příjmy neztrácejí pouhou výplatou, a to ani výplatou na bankovní účet. Ten pozbydou až později, budou-li například směněny za něco jiného či se stanou úsporou.

Jak dále upozornil **Ústavní soud** v případě, kdy posuzoval zákonnost exekuce nezabavitelné části důchodu vyplaceného na bankovní účet, **je třeba zohledňovat smysl právní úpravy nezabavitelných částek**. Opačný přístup je založen na přepjatém právním formalismu a ve svém důsledku vede k porušení základního práva na ochranu vlastnictví.¹¹

7 Zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů.

8 Viz například celý koncept srážek ze mzdy a nezabavitelné částky.

9 Viz ustanovení § 317 odst. 2 občanského soudního řádu.

10 Viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. března 2011, sp. zn. 20 Cdo 4105/2009.

11 Viz nálezy Ústavního soudu ze dne 20. října 2016, sp. zn. IV. ÚS 121/16.

Lze tedy uzavřít, že aktuálně vyplacenou dávku pomoci v hmotné nouzi nelze postihnout exekucí, a to ani byla-li vyplacena na bankovní účet postižený exekucí.

C.2 Postup správce daně před nařízením exekuce přikázáním pohledávky z účtu

Veřejný ochránce práv se již v minulosti zabýval tím, kdy má správce daně **povinnost povahu peněžních prostředků na účtu zkoumat**. Došel k závěru, že **před nařízením exekuce tuto povinnost nemá**.¹² Jakmile však povinný správci daně **prokáže** povahu prostředků na účtu, je správce daně **povinen zastavit exekuci** přikázáním pohledávky z účtu v rozsahu postihujícím prostředky, které jinak exekuci zcela nebo částečně nepodléhají.¹³ Takový postup, dle mého názoru, přiměřeně vyvažuje práva a povinnosti správce daně i povinného.

Lze se však setkat i s názorem, že v některých případech by správce daně měl zkoumat povahu prostředků na účtu ještě před vydáním exekučního příkazu. Tato myšlenka se objevuje například v nálezu Ústavního soudu,¹⁴ který se zabýval exekucí nezabavitelných částek důchodu u osoby ve výkonu trestu odnětí svobody. Tehdy dospěl k závěru, že správce daně **měl před nařízením daňové exekuce přikázáním jiné peněžité pohledávky povinnost zkoumat, zda uvedené pohledávky** nejsou představovány příjmy, na něž dopadá pravidlo o tzv. nezabavitelných částkách.

Domnívám se však, že tento závěr cílí primárně na situace, **kdy si správce daně musí (nebo má) ze své úřední činnosti být vědom toho, že existuje riziko postižení nepostižitelných příjmů**. V praxi půjde zejména o případy, kdy sám vede exekuci prostřednictvím srážek ze mzdy nebo se rozhodl tento způsob vedení exekuce nevyužít proto, že je až nekolikátým věřitelem v řadě, neboť srážky ze mzdy již vede jiný exekutor. Na druhou stranu, pokud má správce daně indicie nasvědčující tomu, že na účtu jsou prostředky exekuci podléhající, pak zřejmě nelze jeho postup rozporovat.

Lze tedy shrnout, že až na některé odůvodněné případy nemá správce daně povinnost zkoumat povahu prostředků na účtu ještě před vydáním exekučního příkazu. Doloží-li však povinný jejich původ, je správce daně povinen v tomto rozsahu exekuci neprodleně zastavit.

C.3 Posouzení postupu městského úřadu v šetřeném případě

Není sporu, že dluh stěžovatelky na místním poplatku za komunální odpad představuje daňový nedoplatek, který může a má být předmětem exekuce. Ze spisové dokumentace je rovněž patrné, že správce daně stěžovatelku opakovaně k úhradě místního poplatku vyzýval. Byť výzvy z let 2015 a 2016 byly doručeny fikcí, **oceňuji aktivitu správce daně**, který opakovaně stěžovatelku zkoušel vyzývat, než přistoupil k exekuci. Takové nastavení správní praxe považuji za vhodné. Rovněž **oceňuji to, že správce daně sám vede daňovou exekuci**, a pohledávky nepředává k vymáhání soudnímu exekutorovi.

Rovněž nezpochybňuji, že předmětná částka 6 020 Kč byla stěžovatelce exekvována na základě **platného a zákonného exekučního příkazu**. V daném případě rovněž při **vydání exekučního příkazu** nemířil na účet, kde by se nacházely prostředky, jež exekuci

¹² Viz například zpráva o šetření veřejného ochránce práv ve věci sp. zn. 4531/2010/VOP, dostupná z Evidence stanovisek ochránce <http://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/214>.

¹³ Ibid.

¹⁴ Viz nálezy Ústavního soudu ze dne 6. dubna 2017, sp. zn. IV. ÚS 1351/16.

nepodléhají. **Postup správce daně až po stržení (včetně) finančních prostředků a jejich připsání na účet správce daně je tak třeba považovat za zákonný.**

Následně však stěžovatelka sdělila úřadu, že exekvované prostředky jsou dávkou pomoci v hmotné nouzi a že je na nich existenčně závislá. Na to správce daně reagoval sdělením, že postupoval v souladu s platnou legislativou. **S tím však nemohu souhlasit, neboť dávky pomoci v hmotné nouzi výkonu rozhodnutí nepodléhají a tuto ochranu neztrácejí ani tehdy, jsou-li vyplaceny na bankovní účet.**¹⁵

Vzhledem k tomu, že důkazní břemeno je na straně stěžovatelky,¹⁶ lze souhlasit s tím, že pouze na základě podání stěžovatelky by správce daně nemusel mít postavené najisto, jaký byl původ exekvovaných prostředků. Tato skutečnost však má vyústit v **poučení daňového subjektu o tom, že svá tvrzení musí prokázat**, nikoliv v paušální konstatování o zákonnosti postupu správce daně. **Reakci na podání stěžovatelky tak nemohu hodnotit ani jako přesvědčivou, ani jako adresnou.**

Dále je třeba upozornit na fakt, že správce daně vydal pouhý neformální přípis, nikoliv rozhodnutí. Již dříve jsem **opakovaně dospěl k závěru**,¹⁷ že správci daně musí rozlišovat povahu podání činěných daňovými subjekty a řádně na ně reagovat, tedy například **nevydávat neformální přípisy namísto rozhodnutí**.¹⁸ Není-li možné z podání určit, jaká je jeho povaha, pak nelze postupovat podle zásady materiální pravdy¹⁹ a v souladu s ustanovením § 70 odst. 2 daňového řádu, ale je třeba vyzvat daňový subjekt k doplnění (upřesnění) jeho podání dle § 74 daňového řádu.

Z podání stěžovatelky je jasné, čeho se domáhá (vrácení exekvované částky) a z jakého důvodu (postižení dávek hmotné nouze, na nichž je existenčně závislá). Dle mého závěru je nejpřílehavější hodnocení podání stěžovatelky jako návrhu na částečné zastavení exekuce ve smyslu ustanovení § 181 odst. 2 písm. i) daňového řádu, nicméně uznávám, že kvalifikace jejího podání nemusí být zcela jednoznačná, což by však měl být důvod k výše popsanému postupu, **nikoliv k vydání sdělení**. Zejména pak za situace, kdy možné alternativní kvalifikace podání stěžovatelky (námitka, žádost o vrácení přeplatku) všechny předpokládají následné vydání rozhodnutí.

Za určitých okolností bych tak mohl být k postupu úřadu v kontextu určitých nedostatků i v podání samotné stěžovatelky shovívavý. Nikoliv však v případě Městského úřadu Břeclav, který ze své úřední činnosti **věděl (resp. z jednání s úřadem práce nutně vědět musel), jaká byla povaha exekvovaných prostředků a čeho se stěžovatelka snaží dosáhnout**. V takovém případě již, dle mého názoru, nebylo možné podání stěžovatelky vyhodnotit jinak než jako **důvodný návrh na zastavení exekuce ve smyslu § 181 odst. 2 písm. i) daňového řádu ve spojení s ustanovením § 317 odst. 2 občanského soudního řádu a § 48 odst. 4 zákona o pomoci v hmotné nouzi**.

15 Viz nálezy Ústavního soudu a Nejvyššího správního soudu citované v předchozí kapitole.

16 Viz ustanovení § 92 odst. 3 daňového řádu.

17 Viz například zpráva o šetření ochránce ve věci sp. zn. [2829/2017/VOP](#) nebo [3003/2017/VOP](#). Tyto i další závěry ochránce lze najít v Evidenci stanovisek ochránce – ESO na stránkách www.ochrance.cz.

18 Viz například zpráva o šetření ochránce ve věci sp. zn. [3655/2016/VOP](#), v níž jsem se zabýval povinností vydat rozhodnutí o žádosti o prominutí místního poplatku.

19 Viz ustanovení § 8 odst. 3 daňového řádu.

Dospěl jsem proto k závěru, že Městský úřad Břeclav pochybil, pokud již na základě první žádosti stěžovatelky a jednání s úřadem práce nerozhodl o vrácení exekvovaných prostředků.

C.4 Důsledky nesprávného postupu městského úřadu – úrok z neoprávněného jednání správce daně

Správce daně měl exekvované prostředky vrátit již na základě první žádosti. Od vydání sdělení **tak trvá nezákonný stav zakládající úrok neoprávněného jednání správce daně ve smyslu ustanovení § 254 daňového řádu.**

Postup správce daně při exekuci náleží do roviny platební, respektive do její dílčí části, kterou je vymáhání nedoplatků. Ustanovení § 254 daňového řádu je přitom koncipováno tak, že primárně rozlišuje dva typy pochybení:

- **vydání nezákonného nebo nicotného rozhodnutí,**²⁰ které se vztahuje k rovině nalézací, a
- **neoprávněné vymáhání,**²¹ tedy postup v rovině platební. V těchto případech je úrok z neoprávněného jednání správce daně **ve dvojnásobné výši, což reflektuje intenzitu zásahu do sféry povinného.**

Faktickou dělicí linii mezi sazbami úroku tak představuje zahájení exekučního řízení.²²

To, zda lze postup správce daně podřadit pod „**neoprávněné vymáhání**“, však může být v některých případech problematické. Obecně se jedná o pojem širší, než by bylo např. „vydání nezákonného exekučního příkazu“ nebo „vymáhání na základě nezákonného rozhodnutí“. Nejvyšší správní soud v této souvislosti dovodil,²³ že úrok ve dvojnásobné výši je třeba přiznat nejenom v případech, kdy bylo přímo na základě exekučního příkazu vymoženo, **ale i v dalších případech, pokud správce daně zahájil exekuci a došlo k vymožení nedoplatku.** Pojem neoprávněného vymáhání tak zahrnuje veškeré nezákonné postupy, které se v důsledku projeví při vymáhání daňových pohledávek, kromě těch, jež zákonodárce explicitně vyloučil.²⁴

Případ stěžovatelky je složitější v tom, že správce daně nemohl předvídat, že na obstavený účet přijde platba, která exekuci nepodléhá, i **kdyby v době vydání exekučního příkazu povahu prostředků na účtu zkoumal.** Nezákonnosti se tak správce daně dopustil **až tehdy, kdy nevyhověl podání stěžovatelky (a intervenci úřadu práce) a nerozhodl o vrácení neoprávněně exekvovaných prostředků.** Jinými slovy, pokud správce daně postihne prostředky nepodléhající exekuci (a neučiní tak záměrně), **vzniká úrok z neoprávněného**

20 Viz ustanovení § 254 odst. 1 daňového řádu.

21 Viz ustanovení § 254 odst. 2 daňového řádu: „V případě, že bylo na daňovém subjektu vymáháno neoprávněně, náleží mu za dobu neoprávněně vedeného exekučního řízení úrok podle odstavce 1 ve dvojnásobné výši; ...“

22 Viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 3. června 2016, sp. zn. 5 Afs 170/2015. Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu jsou dostupná v databázi na webových stránkách www.nssoud.cz.

23 Viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. listopadu 2016, sp. zn. 7 Afs 299/2015. V tomto rozsudku byla řešena otázka, zda daňovému subjektu náleží úrok podle odst. 2, pokud po zahájení exekuce prodá nemovitost za účelem úhrady nedoplatku, přičemž nemovitost sama o sobě nebyla postižena exekučním příkazem.

24 Dle § 254 odst. 2 daňového řádu „... úrok nevzniká, pokud je neoprávněnost exekuce způsobena pozdějším vyslovením neúčinnosti doručení rozhodnutí nebo navrácením lhůty v předešlý stav.“

jednání správce daně až v důsledku pochybení spočívajícího v nezastavení exekuce v rozsahu nepostižitelných částek.

Mám proto za to, že stěžovatelce od tohoto okamžiku až do vrácení neoprávněně exekvovaných prostředků náleží úrok z neoprávněného jednání správce daně ve dvojnásobné výši dle ustanovení § 254 odst. 2 daňového řádu.

C.5 Vrácení neoprávněně exekvované částky

Městský úřad Břeclav odmítl neoprávněně exekvované částky vrátit mimo jiné i s tím, že neeviduje vratitelný přeplatek. S takovým závěrem se však nemohu ztotožnit. Tímto prismatem by totiž byla **nenapravitelná jakákoliv exekuce, která byla vedena pro existující nedoplatek, byť zcela nezákonnými prostředky**. Takový důsledek je zcela absurdní a ignoruje většinu principů správy daní (legalita,²⁵ enumerativnost veřejnoprávních pretenzí,²⁶ přiměřenost,²⁷ oficialita²⁸). V řešené věci je zcela evidentní, že byly exekvovány prostředky, které exekuci nepodléhají.

Bylo nesprávné se domnívat, že s neprávem exekvovanými prostředky (prostředky, kdy bylo řízení ze zákona stíženo vadou) je nutno zacházet jako s prostředky exekvovanými řádně, tedy převést je z osobního depozitního účtu daňového subjektu na jeho osobní daňový účet a vrátit jenom tehdy, vznikl-li vratitelný přeplatek. **Takto lze ve smyslu ustanovení § 254 odst. 3 a násl. daňového řádu zacházet pouze s úrokem z neoprávněného jednání správce, který v důsledku nezákonné exekuce vznikl.**

Primárně je totiž třeba posuzovat zákonnost exekuce a až je-li ta postavena najisto, pak s exekvovanými prostředky zacházet jako s daní. Byl-li proces vymáhání zatížen vadou v podobě nezákonnosti, lhostejno ze kterého předpisu nezákonnost plyne, nelze s prostředky, k nimž se tato vada vztahuje, zacházet jako s určenými na úhradu daně.

Zdůrazňuji, že je povinností městského úřadu napravit z úřední povinnosti existující nezákonný stav. Této nápravy dosáhne (částečným) zastavením exekuce a vrácením prostředků nepodléhajících exekuci.²⁹ Skutečnost, že eviduje u stěžovatelky nedoplatek, mu nebrání neoprávněně exekvované prostředky vrátit zpět, přičemž na úhradu nedoplatku započítá úrok z neoprávněného jednání správce daně, který by jinak vyplatil. Zbylou část nedoplatku bude muset stěžovatelka uhradit.

C.6 Rozhodování o návrhu na zastavení exekuce po jejím faktickém skončení

Bylo by chybné se domnívat, že o návrhu na zastavení exekuce již nelze rozhodnout tehdy, byly-li již exekvované prostředky použity na úhradu nedoplatku. Takové omezení totiž daňový řád nestanoví. Koncepce správního výkonu rozhodnutí přitom do velké míry kopíruje obecnou úpravu občanského soudního řádu, a to i v případě návrhu na zastavení exekuce.³⁰

25 Jinými slovy, jde o princip vázanosti správce daně zákonem, v širším slova smyslu právem. Viz ustanovení § 5 odst. 1 daňového řádu.

26 Jinými slovy, stát může činit pouze to, co mu zákon dovoluje (a nemůže činit nic, co mu zákon zapovídá). Viz ustanovení § 5 odst. 2 daňového řádu.

27 Viz ustanovení § 5 odst. 3 daňového řádu.

28 Viz ustanovení § 9 odst. 2 daňového řádu.

29 Viz například zpráva o šetření veřejného ochránce práv ve věci sp. zn. 4531/2010/VOP, dostupná z Evidence stanovisek ochránce <http://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/214>.

30 Viz ustanovení § 268 občanského soudního řádu. Srov. s ustanovením § 181 daňového řádu.

Nemožnost zastavit exekuci po jejím výkonu tak lze dovodit například ve smyslu ustanovení § 268 odst. 1 písm. g) občanského soudního řádu, kde je tato eventualita explicitně zakotvena, jak ostatně judikoval i Nejvyšší soud.³¹

Jenom stěží si lze představit situaci, kdy by racionální zákonodárce chtěl omezit možnost rozhodování o zákonnosti exekuce prostřednictvím návrhu na její zastavení po jejím provedení a v jednom zákoně tak stanovil výslovně, a v jiném ne. Takový postup by byl zásadním zásahem do právní jistoty adresátů právních norem a vedl k zatemnění obsahu práva a ke snížení srozumitelnosti již tak dost složitých pravidel. Proto je třeba takový výklad odmítnout.

Mám proto za to, že o částečném zastavení exekuce ve smyslu § 181 odst. 2 písm. i) daňového řádu, je-li namítáno postižení finančních prostředků nebo pohledávek, které exekuci nepodléhají, je třeba rozhodnout i tehdy, byl-li již nedoplatek vymožen.

D. Informace o dalším postupu

Městský úřad Břeclav pochybil tím, že po prokázání původu prostředků na účtu dlužníka, které byly dávkou v hmotné nouzi, tyto již exekvované prostředky nevrátil. Rovněž pochybil tím, když se ve svých odpovědích opakovaně nevypořádal s argumentací stěžovatelky ohledně nepostižitelnosti dávek pomoci v hmotné nouzi exekucí.

Zprávu zasílám starostovi města Břeclav Ing. Pavlu Dominikovi a podle ustanovení § 18 odst. 1 zákona o veřejném ochránci práv žádám, aby se ve lhůtě 30 dnů od jejího doručení vyjádřil ke zjištěným pochybením a informoval mě o přijatých opatřeních k nápravě. Zpráva shrnuje moje dosavadní poznatky, které mohou být podkladem pro závěrečné stanovisko podle ustanovení § 18 odst. 2 zákona o veřejném ochránci práv.

Zprávu zasílám rovněž stěžovateli.

Brno 20. listopadu 2018

JUDr. Stanislav Křeček
zástupce veřejné ochránkyně práv

³¹ Viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. května 2015, sp. zn. 26 Cdo 3169/2014.